

Γράφει η Μπάμπης Ράκης - bambisrakis@cytanet.com.cy

ΣΤΙΓΜΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

Αναμνήσεις από τους πρώτους Κύπριους της Αλεξάνδρειας

Εφυγαν μόνοι αφήνοντας πίσω την φτωχή πατρίδα για μια καλύτερη τύχη στην πρώτη δεκαετία του 1900, στην τότε ανθηρή, Αλεξάνδρεια, όπου στα χρόνια εκείνα ο ελληνοισμός εκεί ήκμαζε. Θα αναγκαστούν όμως να ξεριζωθούν, αφήνοντας πίσω τα σπίτια και τα νοικοκυριά τους, όταν η χώρα που τους φιλοξένησε για δεκαετίες, άλλαξε σελίδα και θεωρούσε όλους τους ξένους ανεπιθύμητους. Οι Έλληνες επέστρεφαν στην Ελλάδα, οι Κύπριοι στην Κύπρο, και ένας μεγάλος αριθμός τράβηξε για Αυστραλία.

Ήταν αρχές της δεκαετίας του '50.

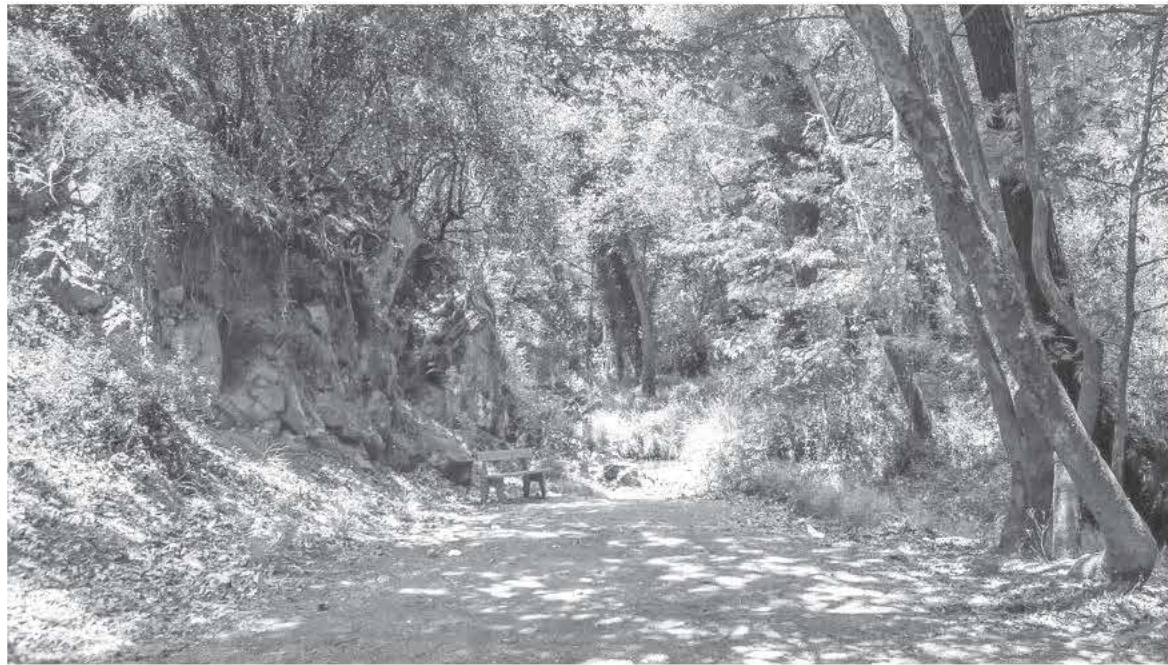
Στα πρώτα χρόνια της δημοσιογραφικής μου σταδιοδρομίας συνομίλησα με αρκετούς επαναπαρισθέντες Κύπριους, που φεύγοντας από την Αλεξάνδρεια εγκαταστάθηκαν στα χωριά τους. Αυτά τα άτομα ανήκαν πλέον στην τρίτη ηλικία και τα περισσότερα ήταν φτωχά. Δεν μπορούσαν να βρουν δουλειά, ούτε και δικαιούντο κοινωνικές ασφαλίσεις. Καμία κάλυψη.

Συνομίλησα στις Πλάτρες με τον κύριο Νικόλα. Αφήνω πίσω το επίθετο. Το άτομο αυτό δεν υπάρχει πιά στην ζωή. Έφυγε με το πικρό παράπονο: «Πολύ ωραίες είναι οι Πλάτρες. Να είχα παιδί μου και καμιά σύνταξη».

Τι να την κάνεις την ομορφιά του τοπίου, και ας σου θυμίζει πάντα τους διαχρονικούς στίχους του Γιώργου Σεφέρη: «Τα απδόνια δεν σε αφήνουν να κοιμηθείς στις Πλάτρες», όταν υπήρχαν εκεί άτομα σαν τον κύριο Νικόλα, που δεν είχαν από τον ήλιο μοίρα. Όμως ο κύριος Νικόλας είχε μέσα του μια αρχοντιά ψυχής.

Θυμόταν τα όμορφα χρόνια που έζησε στην Αλεξάνδρεια:

«Δούλεψα γκαρσόνι σε μεγάλα ελληνικά εστιατόρια και ζαχαροπλαστεία της Αλεξάνδρειας.

«Δεν σε αφήνουν τα απδόνια να κοιμηθείς στις Πλάτρες», Γ. Σεφέρης.

Ημουν καλός στην δουλειά μου, γρήγορος, εξυπηρετικός και ευγενικός. Τα αφεντικά ήταν ευχαριστημένα μαζί μου». Τον ρώτησα για τον κόσμο που σύχναζε τότε, στα μεγάλα και φημισμένα, ελληνικά εστιατόρια και ζαχαροπλαστεία της Αλεξάνδρειας. Κανείς δεν θα μπορούσε να αποδώσει πιο απλά και παραστατικά την εικόνα των ανθρώπων εκείνης της εποχής όσο το τότε νεαρό γκαρσόνι. Ο κύριος Νικόλας καθώς έφερνε τις μνήμες πίσω, τα μάτια ζωήρευαν, γινόταν πάλι νέος, γρήγορος, έτοιμος να εξυπηρετήσει κάποιο πελάτη. Έλεγε:

«Στα εστιατόρια και τα ζαχαροπλαστεία πήγαινε καθώς πρέπει κόσμος, που έπρεπε να τον εξυπηρετήσεις με σεβασμό και ευγένεια, Ερχόταν οικογένειες, ο κύριος η κυρία και οι κόρες. Όλοι καλοντυμένοι, με ρούχα ακριβά και ωραία. Επίσης τακτικοί πελάτες ήταν κάτι μοναχικοί κύριοι, πολύ πλούσιοι που τους εξυπηρετούσε πάντα το ίδιο γκαρσόνι. Το ζητούσαν οι ίδιοι. Κανένας άλλος δεν είχε το δικαίωμα να πλησιάσει το τραπέζι τους. Εγώ δεν είχα την τύχη να εξυπηρετώ τέτοιους πελάτες».

Φυσικά ο απλός εκείνος Κύπριος, το γκαρσόνι της Αλεξάνδρειας, όντας ο ίδιος φτωχός, έμαθε να ξεχωρίζει τον «καθώς πρέπει κόσμο»,

από πολύ νωρίς.

«Καθώς πρέπει κόσμος» ήταν τα αφεντικά. Πολύ γνωστή η φράση τότε: «Αυτός είναι που μου δίνει ψωμί και τρώω. Εμείς οι φτωχοί έχουμε την ανάγκη τους».

Όταν τέλειωσε την περιγραφή για τον κόσμο που σύχναζε στα φημισμένα εστιατόρια και ζαχαροπλαστεία της παλιάς ελληνικής Αλεξάνδρειας, ο κύριος Νικόλας με ξεχωριστή περηφάνεια μου έλεγε:

«Και εμένα με εκτιμούσαν σαν γκαρσόνι οι πελάτες. Φεύγοντας μου άφηναν πάντοτε ένα καλό «ριγάλο». (Φιλοδώρημα, παρμένο από την Ιταλική).

Ο «καθώς πρέπει κόσμος» των εστιατορίων με τους πλούσιους κυρίους και κυρίες, που του άφηναν ένα καλό «ριγάλο» ήταν από τις πιο όμορφες αναμνήσεις του φτωχού Κύπριου μετανάστη της Αλεξάνδρειας, που οι συνθήκες τον ανάγκασαν να γυρίσει στην πατρίδα, στο χωριό του.

Έριξε μια ζεστή ματιά στο καταπράσινο τοπίο και ξανάπε το παράπονό του: «Πολύ ωραίες είναι οι Πλάτρες. Να είχα παιδί μου και καμιά σύνταξη».

Δεν γράφτηκαν πολλά τότε, για τους ξεριζωμένους Κύπριους της Αλεξάνδρειας, και της Αιγύπτου γενικά, που

γύρισαν πίσω στην Κύπρο, στην περίοδο του 1950, ύστερα από δεκαετίες στην ξενιτειά. Οι νεότεροι φυσικά μπόρεσαν να εξασφαλίσουν δουλειά να επιβιώσουν και να ενσωματωθούν με το Κυπριακό στοιχείο. Ας μη ξεχνάμε ότι τα χρόνια εκείνα για την Κύπρο ήταν πολύ δύσκολα.

Όμως υπήρχαν και εκείνοι της κάποιας ηλικίας, που δεν είχαν καμιά πιθανότητα να βρουν δουλειά, αλλά ούτε φυσικά και μια υποτυπώδη κοινωνική κάλυψη. Έζησαν τα τελευταία χρόνια της ζωής τους στο χωριό τους ή σε κάποια λαϊκή συνοικία της πόλης, με τις θύμισες από τα παλιά, για τα όμορφα χρόνια της Αλεξάνδρειας.

Τότε, όπως ο κύριος Νικόλας ήταν νέοι και δυνατοί, είχαν την εκτίμηση των αφεντικών, στα μαγαζιά που δούλευαν, και οι «καθώς πρέπει κύριοι», φεύγοντας τους άφηναν ένα καλό «ριγάλο».

Αυτά για σήμερα. Την άλλη εβδομάδα θα αναφερθούμε στις θύμισες μιας κυρίας, που έφυγε νέα από την Κύπρο στην δεκαετία του 1910 και εργάστηκε σε αρχοντικά σπίτια της παλαιότερης Ελληνικής Αλεξάνδρειας.

Καλή σας μέρα.

Το ξακουστό κέντρο «Τρίανο» στην Αλεξάνδρεια. Εκεί τα παλιά χρόνια σύχναζε η αριστοκρατία της εποχής.